

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' קנו

עש"ק פ' מטות-מסעי |באה"ק: מסעין, ה'תשע"ו
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקיי"ד שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לעילוי נשמת

ר' אפרים פישל ב"ר יעקב ע"ה

פישביין

נפטר ביום י"ח אדר א' ה'תשע"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת ליבא נסא (ליד'ה) בת גיטל תחי' פישביין

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י משפחתם שיחיו

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת חי' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי הירש ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

דרגתם של בנות צלפחד

בקשר עם פ' השבוע (לו, יא), הבאנו צילום (מוקטן) ממענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לשאלת המניחים בשיחת ש"פ מטו"מ ה'תשכ"ה (י"ל כליקוט לש"פ מטו"מ ה'תשל"א ונדפס לאחמ"כ בלקו"ש ח"ח ע' 200 ואילך)

להלן פענוח הכתי"ק לפי סדר הופעתו בצילום שלפנינו (בא בהדגשה):

הקשה שרש"י סותר עצמו מרישא לסיפא, שבתחילה כתב "מנאן לפי גדולתן כו' מנאן לפי חכמתן" ואח"כ כותב "ומגיד ששקולות זו כזו". והקושיא מתחזקת יותר, כי בגמרא (ב"ב קק, א) הם מחלוקת שני דעות.

(כפי שתפסנו – שני חלקים בהקושיא: א) שקולות כו' הוא בסתירה למ"ש קודם "מנאן לפי גדולתן". . חכמתן" (כי מכיון ששקולות היו, איך שייך לומר שמנאן לפי כו'). ב) מאין המקור לשני ענינים: (1) מנאן לפי כו' (2) "ומגיד ששקולות כו'").

ונתבאר התירוץ, לחלק הא' שבהקושיא: בחכמה – שני ענינים. מה שבא ע"י ריבוי שנים, ומה שבא ע"י יגיעה וזוה כמה דרגות כמובן ופשוט. וכאו"א נתייגעה בדרגא שלה עד שנעשו כולן שקולות, כי הצעירה (נועה) נתייגעה יותר מכולן ומלכה פחות מזה וכו' עד שבצירוף ב' החכ' שבכאו"א – ה' הסה"כ אחד בכלן.

(לחלק הב' שבהקושיא): יש כאן ב' מקורים ללימוד: שינוי הסדר, יתור. והביאור: הדרך בפשט הכתובים, שבאם יש למצוא טעם לשינוי הסדר, מבארים את השינוי ע"פ טעם זה, ולא ששקולין. ולכן: שינוי הסדר דפ' מסעי להסדר בכל המקרא מלמדנו שבכל המקרא מנאן לפי חכמתן, וכאן – לפי גדולתן בשנים. (והטעם על זה, כי בנישואין נוגע סדר התולדה, ובותקרבנה – לב"ד דמשה כו' נוגע חכמתן, והנחלה באה להן ע"י שחכמניות היו).

[לכאורה קשה ארש"י וצריך ביאור עפ"ז – דכשמספר ע"ד הולדתן עצמה – בודאי שצ"ל ע"פ גדולתן – ובמכש"כ מנישואין וע"ז התירוץ – דמקדים לסיפור הולדתן "שלא היו לו בנים כ"א בנות", שהיו במקום בנים ליטול נחלה ועד"ז גם ביהושע שמספר איך היו חבלי מנשה עשרה]. ועדיין קשה היתור – פירוט השמות דהכתוב (שם כז, א) ותקרבנה וצ"ל שמלמדנו ענין נוסף – ששקולות הן. מכיון שהכתוב מיותר, ע"כ צ"ל שבא למלמדנו לדרוש שינוי הסדר שב"ותקרבנה" להסדר שב"ותהיינה", להורות שהסדר לאו דוקא, וכלשון רש"י בפנחס – לפיכך שינה כו', ששקולות הן.

בנוגע לשאלותיהם בקטע האחרון כתב כ"ק אד"ש אחר התיבות "זו כזו": וכן הוא בב"ב. אח"כ הקיף תיבות "איזה מעלה" וכתב: איפוא מצאו זה בפירש"י? בשאלה 2 כתב כ"ק אד"ש אחר התיבות "שינוי הסדר": מלמד שהוא ל"ד [= לאו דוקא] ומחק את המשך השאלה.

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן – אחרון של פסח, ה'תשע"א

יח"ד שתיקף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

הגעגועים והתשוקה של שבט מנשה לארץ ישראל

מאחר ששבט מנשה הצטיין בענין חיבת הארץ – בחר בו משה רבינו, שבחלקו בארץ יבטא ה"מעין ודוגמא" של ירושת הארץ לעתיד לבוא ● כאשר היהודי נמצא בגלות מזכירה לו הגלות תמיד שהוא נמצא במצב שיכול לגרום לשכוח את "בית אבי", וזה גופא פועל שהוא לא ישכח, הוא מרגיש שאין זה המקום שלו, מקומו הוא בבית אביו המלך ● מכיון שהמצב האמיתי של ההימצאות ב"בית אבי" הוא כאשר נמצאים במצב של גאולה אמיתית (שאין אחרי' גלות), לכן דוקא מנשה קיבל את חלקו בארץ באופן שזה יהי' בדוגמא לירושת הארץ לעת"ל ● בין המצרים הוא זמן האכילות על התחלת החורבן והגלות בכלל. ותנועה זו של להתאבל על החורבן כו' מגיעה מתכלית ההרגש ד"מנשה", שאין יכולים לשכוח על "בית אבי" ונמצאים בגעגועים תמידיים לחזור (לירושת) הארץ כו' ● מלקו"ש חכ"ח ע' 210 – מוגה, תרגום מאידית

נחלה בעבר הירדן.⁴

בירושלמי⁵ איתא (בנוגע להבאת בכורים), שינו חילוק בין נחלת בני גד ובני ראובן ונחלת חצי שבט מנשה: בשייכות לנחלת בני גד ובני ראובן לא מתאים לומר "אשר נתת לי (ה') – כיון ש"נטלתי לי מעצמי"⁷, ולכן

4 גם בהתנאי "אם יעברו גו" (שם, כט-ל) לא נזכר "חצי שבט מנשה" (ורק ביהושע (א, יב-יג) נאמר "ולחצי שבט מנשה גו' זכור את הדבר גו"). ולהעיר מלשון רש"י (דברים ג, יח) "לבני ראובן וגד" (אלא שבמפרשי רש"י - ששולל בזה שאר בני"). וראה רש"י פשרתנו שם, ז.

5 בכורים פ"א ה"ח (הובא גם בר"ש בכורים פ"א מ"י).

6 תבא כו, י.

7 ראה גם ספרי תבא שם, ג.

א. בפרשתנו¹ מסופר אודות בני גד ובני ראובן – שכיון שהי' להם "מקנה רב", הם בקשו שיתנו להם את אחוזתם בעבר הירדן (שהיתה "ארץ מקנה"); ולבסוף הסכים ע"ז משה רבינו², – "ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן ולחצי שבט מנשה בן יוסף את ממלכת סיוחן גו' עוג גו"³.

נשאלת השאלה: חצי שבט מנשה – מאן דכר שמי?! בכל הדיבורים בין משה רבינו לבני גד ובני ראובן לא נזכר אף פעם שגם "חצי שבט מנשה" השתתפו בבקשה שיתנו להם

1 מטות לב, א ואילך.

2 שם, כ ואילך.

3 שם, לג.

(לדעת ר"י הגלילי) לא הביאו ביכורים, משא"כ "חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמן" – "דויתן" להם משה וגו' כתיב, והן לא בחרו מעצמן בתחילה כמו בני ראובן ובני גד".

וצריך ביאור: כיון ש"הן לא בחרו מעצמן בתחילה" – מדוע הציע להם משה רבינו נחלה בעבר הירדן?⁹

הרמב"ן¹⁰ מבאר ש"מתחלה לא באו לפניו שבט מנשה, אבל כאשר חלק הארץ לשני השבטים ראה שהיא ארץ גדולה יותר מן הראוי להם ובקש מי שירצה להתנחל עמהם, והיו אנשים משבט מנשה שרצו בה אולי אנשי מקנה היו ונתן להם חלקם".

אבל לכאורה אינו מובן. כי הרי משה רבינו ה' מאד לא מרוצה מבקשת בני גד ובני ראובן "יותן את הארץ הזאת . . . לאחוזתה"¹¹ (ולא "הארץ אשר נתן להם ה'"¹²), עד שהוא השווה אותם למרגלים!¹³ ורק לאחר שהם אמרו "ואנחנו נחלק חושים גו"¹⁴ וקיבלו זאת בתנאי כפול¹⁵ וכו', הסכים לזה משה רבינו –

א"כ הרי תמוה לגמרי: כיצד יתכן שמשנה רבינו מלכתחילה יחפש ויציע – "בקש מי

8) פני משה שם. ועד"ז פ' במשנה ראשונה בכורים שם (ד"ה שאינה). - ובכמה מפרשים (וראה המובא ב"לאור ההלכה" (להרש"י זיון) שבהערה הבאה) עוד פירושים בדברי הירושלמי. ואכ"מ.

9) ולהעיר מפרש"י עה"ת (דברים ג, יג. וכן ברשב"ם ב"ב נו, א) שנחלת מנשה בעבר הירדן - "ארץ רפאים" (דברים שם) - "היא אותה שנתתי לאברהם" בבית בין הבתרים (לך טו, יט). וראה המובא בס' "לאור ההלכה" ע' קסב. ואכ"מ.

10) פרשתנו שם, לג. ועד"ז במושב זקנים שם. וראה גם אברבנאל שם. - בראב"ע שם (לב) "ולא הזכיר ע"ע חצי שבט מנשה בעבור היותו חצי השבט" (ועד"ז בצרור המור בת' הראשון). ולכאורה אינו טעם מספיק.

11) פרשתנו שם, ה.

12) שם, ז.

13) שם, ח ואילך.

14) שם, יז ואילך.

15) שם, כט-ל. קידושין סא, א (במשנה). ובכ"מ.

שירצה להתנחל עמהם" (ולא לנחול ב"ארץ אשר נתן להם ה'"),¹⁶ ועוד – מפני ש"היא ארץ גדולה יותר מן הראוי"¹⁷ (לבני גד ובני ראובן)¹⁸!?

ועוד: מכך שבפסוק לא מוזכר כלל שלחצי שבט מנשה ה' רצון לקחת חלק בעבר הירדן – הם מוזכרים רק ב"ויתן להם משה גו"¹⁹ – משמע, שזה הגיע לגמרי מצד משה²⁰ (וכפשטות לשון הירושלמי הנ"ל "לא נטלו מעצמן").

ב. ויובן בהקדם מה שמצינו במדרש²¹ בנוגע לרמזים בקרבנות הנשיאים לחנוכת המזבח – שכו"כ פרטים של קרבן מנשה היו קשורים לירושת הארץ, ואחד מהם: ולזבח השלמים בקר שנים כנגד שבט מנשה שנחלק לשנים ולקח ב' חלקים בארץ חציו בעבר הירדן וחציו בארץ כנען.

מכך מובן, שזה שחצי שבט מנשה לקח חלק בעבר הירדן, נחשב כמעלה (כפי שרואים ברמזים האחרים דקרבנות הנשיאים²², שהם

16) ובפרט ע"פ דברי הרמב"ן עצמו (חקת כא, כא) "שאם לא בקשוהו ממנו בני גד ובני ראובן לא ה' מניח שם אדם אלא שתי' לחובה". ע"ש.

17) אף שה' צ"ל "חלקים שווים" (רמב"ן שם. ובארוכה רמב"ן פינחס כו, נד) - למה יגרע מנשה שלא לנחול כולו בארץ כנען, והרי הייתה ארץ הצבי מה צבי כו' (כתובות ק"ב, א)? ויתרה מזה - לכתחילה - היו גם לבני גד ולבני ראובן חלק בארץ.

18) בצרור המור מבאר שזה ה' "להגין עליהם (בני גד ובני ראובן) ולהצילם מצרתם" (כי זכות יוסף ה' עם כל השבטים. ע"ש) - וצריך ביאור, דאך יתכן לצוות שלא להכנס "לארץ כנען לגבולותי" כדי להגין על בני גד כו' שרצו מעצמם להשאר בעבר הירדן? וראה לקמן סעיף ח ואילך ע"ד ערי הלויים בעבר הירדן.

19) וראה פרשתנו שם, לט-מ: וילכו בני מכיר . . . הגלעדה וילכדוה ויורש גו' ויתן משה את הגלעד למכיר גו'.

20) ולהעיר גם מרלב"ג פרשתנו כאן.

21) במדב"ר נשא פי"ד, ז.

22) ולהעיר בקרבנות מנשה עצמו - ראה לעיל במדרש שם: ג' דורות . . . שנטלו חלק בארץ . . . יאיר . . . שנטל חלק

למרות שמשיח יבנה את ביהמ"ק⁵ – יוכל כל יהודי להוסיף איזה פרט כיצד לבנותו ע"פ מש"כ בהלכות בית הבחירה להרמב"ם.

עד – שכאשר משיח יבנה את ביהמ"ק, ופרט אחד לא יתאים למש"כ בהלכות בית-הבחירה להרמב"ם – יוכל כל יהודי לגשת למשיח צדקנו ולשאול אצלו – בהקדים שעם כל הכבוד למשיח צדקנו, שהוא מ"שמונה נסיכי אדם" ו"שבעה רועים"⁶ וכו' – אך לכאורה, בפרט מסויים משיח צדקנו לא בנה את ביהמ"ק כפי שמובן מהרמב"ם – ואם-כן, "מהיכן דנתוני" לשנות מפסק הרמב"ם?!

שהרי "תורה לא בשמים היא"⁷ ו"לא הביישן למד"⁸ – ואם ליהודי יהי' ספק באופן בניית ביהמ"ק ע"י משיח צדקנו, הוא יכול וצריך לשאול אצלו.

ובודאי שלמשיח לא תהי' שום תרעומת או רוגז עליו – מאחר ויודע שדרך לימוד התורה היא באופן ש"לא הביישן למד" – ובמילא בודאי יענה לו על שאלתו.

* * *

ד. והעיקר הוא – להשתדל בימים אלו ללמוד את החלק בתורה שקשור עם הל' בית הבחירה, ולפעול זאת גם על כל שאר היהודים, כי עי"ז בונה כל יהודי את ביהמ"ק אשר הוא היסוד דכל העולם כולו, כמבואר בדברי חז"ל⁹ שבקדש הקדשים בביהמ"ק על הר הבית היתה אבן השתי' ש"ממנה הושתת העולם".

כלומר, כאו"א שלומד הל' בית הבחירה – הרי הוא בונה את ביהמ"ק לכל העולם כולו! ולכן, צריכים בימים אלו לצאת לרחוב, למצוא יהודי ולומר לו: הקשב – עליך לבנות ביהמ"ק לכל העולם כולו! וזאת יעשה עי"ז שילמד את החלק בתורה שקשור עם בנין ביהמ"ק.

ה. וכאשר טוען שאינו יודע אל"ף בי"ת עדיין, הוא עוד לא יודע את האל"ף בי"ת של יהדות! אומרים לו, שכל חשבונות אלו אינם תופסים מקום כאשר אתה צריך לבנות ביהמ"ק לכל העולם כולו!

ובאם אינך מבין את החלק בתורה שקשור עם בנין ביהמ"ק בלשון-הקודש – תלמד את תוכן הדברים בלשון אחר, אבל אתה מוכרח לבנות ביהמ"ק לכל העולם כולו!

וכאשר יודעים שע"י לימוד החלק בתורה שקשור עם בנין ביהמ"ק כאו"א בונה ביהמ"ק לכל העולם כולו – נופלים כל החשבונות שעלולים להיות מהעדר מנוחת הגוף והנפש, שהרי במה נחשבים חשבונות אלו לגבי בניית ביהמ"ק לכל העולם כולו, ש"ממנו הושתת העולם"!

ומוסיפים ואומרים לכל יהודי שע"י פועל ש"הפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים"¹⁰, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

8) אבות פ"ב מ"ה.

9) יומא נג, ב – במשנה. נד, ב.

10) זכרי' ח, יט. וראה רמב"ם הל' תעניות בסופו.

5) ראה רמב"ם הל' מלכים רפ"א וסופו.

6) ראה סוכה נב, ב. וראה סה"מ הש"י"ת ע' 254

7) "אג"כ כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ע' שלא) בהערות.

7) נציבים ל, יב.

לימוד הל' בית הבחירה כאילו שמשיח כבר בא

ג' קטעים* בענין לימוד הל' ביהב"ח – משיחות: ש"פ מטות-מסעי ה'תשל"ו,
ש"פ מטו"מ ה'תשמ"מ וש"פ מטות ה'תשמ"א – בלתי מוגה

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. כאשר יהודי לומד ענינים אודות בית המקדש, רואה זאת אפילו הגוי – באם הוא לומד באנגלית, שהרי אפשר ללמוד זאת בכל שפה, העיקר נוגע התוכן.

עד"ז – הולך לו יהודי כשהוא מהורהר או ממלמל משהו. שואל אותו הגוי: מדוע אתה מהורהר? עונה היהודי – שהוא מודאג כמה הם המדות של ביהמ"ק.

שזהו ע"ד מה שהי' בזמן המן הרשע, בשעה שהגיע המן למרדכי וראה את התינוקות עוסקים בלהט במשהו, שאלם המן במה הם עוסקים, וענו לו שעוסקים בסוגיא כיצד צריך להקריב את העומר¹;

– ישנו כבר ביהמ"ק, כהן ועומר, הדבר היחידי שמדאיג אותם – איך להקריב את העומר, ואודות גזירת המן כלל לא חושבים!

ואע"פ שהי' שם גם מרדכי ש"ידע את כל אשר נעשה², לא רק למטה, אלא גם מה שנעשה למעלה³, היינו, גודל הגזירה רח"ל, אעפ"כ דאגתו היחידה היתה – דיני הקרבת העומר!

ומה שישנה גזירה על בני" וצריכים לצום, לומר תהילים וכו' – לזה יהי' זמן אחר, עכשיו הוא מתעסק בלימוד הלכות הקרבת העומר!...

ב. עד"ז היום, ש"אין הדבר תלוי אלא בתשובה⁴, וכל הגזירות בטלו כבר – דאגתו היחידה של יהודי היא: מה הם המדות של בית-המקדש!

– הגלות אינה מציקה לו, משיח כבר בא וישנו כבר ביהמ"ק, ולכן הוא לומד מס' מדות. אצלו מציאות הגלות מלכתחילה לא קיימת.

* * *

ג. גם אחרי ביאת משיח יצטרכו ללמוד הלכות בית הבחירה,

(* לפי סדר כתיבתם להלן. (3) פרש"י עה"פ – מאסת"ד פ"ז, יט. (1) ויק"ר פכ"ח, ו. (2) אסתר ד, א. (3) סנהדרין צז, ב.

רומזים למעלות שונות וענינים טובים כו').
נמצא, שישנו שינוי עיקרי בין נחלת בני גד ובני ראובן ונחלת חצי שבט מנשה²³:

בנוגע לנחלת בני גד ובני ראובן בעבר הירדן איתא במדרש²⁴, שאפילו לאחרי שהם קבלו הסכמה על בקשתם, הדבר נחשב כענין בלתי רצוי – "אתם חיבתם את מקניכם יותר מן הנפשות... עליהם נאמר²⁵ נחלה מבוהלת וגו'"; משא"כ בנוגע לחצי שבט מנשה לא רק שלא הי' זה חסרון, אלא אדרבה – ענין נעלה, הקשור עם קרבן מיוחד לקב"ה!

[ועפ"ז יומתק דיוק ל' המדרש "אתה מוצא בבני גד ובני ראובן שהיו עשירים... וחבבו את ממונם וישבו להם חוץ מא"י²⁶... אלו בני ראובן ובני גד א"ל הקב"ה אתם חיבתם את מקניכם... עליהם נאמר נחלה מבוהלת וגו'²⁴, בלי להזכיר את "חצי שבט מנשה"²⁷ – כי זה שחצי שבט מנשה לקח חלק בעבר הירדן לא הי' מפני חיבוב ממונ²⁸, אלא הי' זה ענין טוב²⁹ (ויתירה מזו, הם לא בחרו בזה

בארץ (ומכיון שלא היו לו בנים ליטול חלקו) - הקריבו כנגדו חטאת.

(23) ולהעיר מאוה"ח מסעי לד, יד.

(24) במדב"ר ותנחומא סוף פרשתנו. לקו"ת בחוקותי נ, ב. - וראה לקו"ש ח"ח (ע' 187 הערה 6. וש"נ) שעיקר החסרון הי' (לא עצם הדבר שחיבבו ממונם, אלא) זה ש"ישבו להם חוץ מא"י". ע"ש.

(25) משלי כ, כא. פרש"י שם.

(26) במדב"ר פרשתנו בכ"ב, ז. תנחומא שם ה.

(27) וכן לא הוזכר בפרש"י משלי שם. אף שבפשוטו י"ל שנקט העיקר (ע"ד תי' הראב"ע הנ"ל).

(28) ולהעיר, שהטעם המבואר בספרים (תפארת יהונתן פרשתנו לב, א) "למה דוקא לשני שבטים הללו הי' מקנה רב" - לא מצינו אצל מנשה. שהרי לא נזכר שלמנשה הי' "מקנה רב" [וגם הרמב"ן כתב "אולי אנשי מקנה היו". ובסוף פירושו כתב טעם אחר מדוע חצי שבט מנשה רצו לנחול בעבר הירדן. ע"ש]. וראה מלבי"ם ליהושע (כב, ח).

ולהעיר מאוה"ח פרשתנו (ע' א'ש"לט) ועוד, דזה שבני גד ובני ראובן בחרו להיות רועי צאן הוא דוגמת עבודת השבטים שהיו רועי צאן כדי שיוכלו להיות תמיד בבחי' ביטול - דלא כעבודת יוסף (אבי מנשה) שעניני עוה"ז לא

בעצמם, אלא משה רבינו נתן להם, כנ"ל).
צריך ביאור: מהי המעלה בקבלת חלק בעבר הירדן?

ועוד: מדיוק לשון המדרש²¹ – "כנגד שבט מנשה שנחלק לשנים ולקח ב' חלקים בארץ חציו בעבר הירדן וחציו בארץ כנען" – משמע, שהמעלה היא לא כ"כ בכך שהם קיבלו חלק (גם) בעבר הירדן, אלא זה ש"נחלק לשנים".

ואינו מובן: מהו העילוי שבחלוקת נחלתם "לשנים"³⁰?

[ובפרט שמצינו במק"א במדרש³¹, שזה נחשב כעונש – "מנשה גרם לשבטים לקרוע לפיכך נתקרעה נחלתו חצי" בארץ הירדן וחצי' בארץ כנען"; אבל מהמדרש הנ"ל בקרבנות הנשיאים נמצא, שזהו ענין למעליותא³²].

ג. ויש לומר הביאור בזה:

התורה מספרת³³ "ויראהו ה' – למשה רבינו קודם הסתלקותו – את כל הארץ גו' ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם גו' לזרעך אתננה הראיתך בעיניך גו'". ומובן, שלא הי' זה סתם לשם ראי' בעלמא, אלא ראיית משה פעלה ענין של "קידוש"³⁴, כמו שהגמרא³⁵ אומרת "כל

הטרידו אותו. ע"ש.

(29) ומה שגם הם "גלו תחלה מכל השבטים" (במדב"ר ותנחומא (שבהעי' 26) - ע"פ דה"א ה, כו) - י"ל שזה הי' (כפשוטו הפסוקים) מפני חטאם אז (דה"א שם, כה).

(30) ראה ש"ך עה"ת פרשתנו (בשם מורו) שזה הי' "כדי שלא תשתכח האחוה". ע"ש.

(31) ב"ר פפ"ד, כ. וראה גם חזקוני ומושב זקנים (ממדרש לקח טוב) כאן.

(32) ומדרשות חלוקות הם, או דתרווייהו איתנהו בזה, כמו שמצינו בכמה ענינים. וראה הערה 28 בסופה.

(33) ברכה לד, א ואילך.

(34) ראה צפע"נ (המלוקט) עה"ת שם (ובכ"מ) שראיית משה הייתה "לקדש האויר". ע"ש. - וראה ע"ד פעולת ראיית משה ע"ד החסידות - ד"ה ואתחנן בלקו"ת ואוה"ת (ר"פ ואתחנן). שעה"ת ח"ב חינוך (כט, סע"ב ואילך). ועוד.

(35) ב"ב נו, א ורשב"ם שם.

שהראוהו הקב"ה למשה (כדכתיב ויראהו ה' גו') חייב במעשר".
אחד הביאורים מדוע דוקא משה רבינו הי' צריך לראות "את כל הארץ" (ולפעול את ה"קידוש"):

כל הענינים הקשורים לעצם המציאות של ישראל נפעלים ע"י משה רבינו. כפי שמצינו בנוגע לתורה – שמשה קיבל תורה מסיני ומסרה כו³⁶, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני³⁷. וכידוע הפתגם³⁸ ש"לא יהי עוד הפעם מ"ת". כי גם מה שמשחיל ילמד את ישראל (בלשון רש"י³⁹) "סוד טעמי ומסתר צפונותי" (של התורה), ויתירה מזו (בלשון המדרש⁴⁰) "תורה חדשה מאתי תצא" – כבר ניתן במ"ת⁴¹ (על ידי משה רבינו), ומשיח יגלה זאת.

עד"ז מצינו בנוגע לגאולת ישראל, שכל ענין הגאולה, גם הגאולה העתידה קשור עם משה רבינו⁴². שזוהו גם אחד הביאורים לזה שבנוגע לגאולה העתידה לבא מדגיש הפסוק⁴³ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (ועד"ז בעוד פסוקים⁴⁴ הושוותה הגאולה העתידה ליציאת מצרים) – כי עם היות

שהגאולה העתידה תהי' גאולה גדולה יותר מגאולת מצרים⁴⁵ (גאולה שלימה ונצחית שאין אחרי' גלות) – אבל גאולת מצרים (על ידי משה רבינו) היא השורש והנתינת כח לגאולה העתידה⁴⁶.

ולכן גם (ירושת) הארץ – בהיותה ענין עיקרי במציאות עם ישראל⁴⁷ (נוסף לזה שזהו דבר עיקרי בקיום התנו"צ, שכו"כ מהם תלויות בארץ⁴⁸) – קשורה לפעולת משה רבינו. ולכן, אע"פ ש"שמה לא תעבור"⁴⁹, אך (לכה"פ) הי' צריך להיות ה"הראיתך בעיניך"⁴⁹.
ד. בנוגע לענין ירושת הארץ מצינו, שלעת"ל הי' חידוש עיקרי – "ירחיב"ה את גבולך⁵⁰: בני ישראל יקבלו אז (לא רק את ארץ שבעה עממין, אלא) גם את ארץ קיני קניזי וקדמוני⁵¹.

ומאחר שכל הענינים צריכים "לעבור" ע"י משה רבינו – וכנ"ל, שאפילו ה"תורה חדשה מאתי תצא", שמשחיל צדקנו יגלה, ניתנה על ידי משה – צריך לומר, שגם לענין ירושת ארץ קיני קניזי וקדמוני (שאינם נכללים ב"ויראהו ה"⁵²) יש שייכות למשה רבינו⁵³.

(45) נפלאות בערך יצי"מ (ראה אוה"ת נ"ך למיכה שם. וש"נ).

(46) ד"ה כימי צאתך תש"ח רפי"ב (סה"מ תש"ח ע' 164).

(47) ראה מכילתא בשלח טו, יז. תנחומא ראה ח. ועוד. לקו"ש חכ"ח ע' 176-7 (בלה"ק ע' 1-250).

(48) ראה ד"ה אל תצר לאדהאמ"צ (מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ה ובהנסמן שם). - ולהעיר מספרי (ורש"י) עקב יא, יז (יח). רמב"ן אחרי (יח, כה) בארוכה.

(49) ברכה שם, ד.

(50) פ' ראה יב, כ. שופטים יט, ח.

(51) ספרי ראה שם. רש"י שופטים שם. ב"ר ספמ"ד.

רמב"ם הל' רוצח פ"ח ה"ד (וראה שם הל' מלכים פ"א ה"ב). ועוד.

(52) ב"ב נו, א.

(53) ראה צפצפ"ג ע"ה (ואתחנן ג, כז. האזינו לב, מט. ברכה שם, ד) שגם ג' האומות ראה משה (אלא - לא באופן של "ויראהו ה" כ"א רק "הראיתך בעיניך"). ע"ש.

חייבים להמשיך לנסוע הלאה במהירות

א. הרי הולכים עכשיו לקראת פרשת "אלה מסעי".

בלקו"ת¹ מקשה על מ"ש "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים גו", "מסעי" לשון רבים, דלכאורה, הרי יציאתם ממצרים היתה במסע אחד בלבד – המסע מרעמסס לסוכות², ושאר המסעות אח"כ כבר לא היו "אשר יצאו מארץ מצרים", ומדוע אומר "מסעי" בלשון רבים?

ומבאר בלקו"ת, שבכל המסעות עד לירדן ירחו³, שזוהי הביאה לארץ, הנה מכיון שעדיין לא הגיעו לתכלית, הרי זה עדיין מצרים.

[ובפרטיות יותר: במצרים ישנם מדרגות רבות – מצרים דלעו"ז ומצרים דקדושה, וכאשר עוצרים במקום, היכן שלא יהי', ולא ממשיכים הלאה – אזי למרות שהוא התקדם כ"כ הרבה, עדיין נמצא במצרים!]

כפי שנהגו פעם לומר על השעון, שהוא הולך והולך ואינו זז ממקומו...

הרי "ימים יוצרו ולא אחד בהם"⁴, הקב"ה נותן לבן-אדם ימים קצובים לפי-מידה, ולא נותן לו אף יום יותר או פחות, ובכל יום עליו לפעול משהו.

במילא יש לידע, שככל שלא עשו כלום והיכן שרק אוחזים, אין להסתפק בזה ויש לעשות יותר, ובאם נעצרים – נמצאים במצרים. והרי צריכים לצאת ממצרים ולנסוע הלאה, עד שיבואו לירדן ירחו, דמורח⁵ ודאי⁶, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

ב. סוף-כל-סוף הרי נגיע למחוז חפצנו, וא"כ כאשר יודעים בודאות שנגיע לשם – מדוע צריכים להיות זמן כה רב בדרך? הרי טבע כל אדם הוא, שכשאשר הוא יודע שייגיע למקום מסוים, אינו חפץ בטלטול וטירחה מיותרים בדרך, ואינו רוצה להיות כ"כ הרבה זמן בדרך, אלא רצונו שיהי' כמה שיותר מהר.

ובפרט כשעושים חשבון איך שהדבר נוגע לא רק לעצמו, אלא לכל בני ישראל, כיון שישראל ערבים זה בזה⁷, בודאי לא ירצה לעכב בדרך את כל בני ישראל זמן מיותר, וידאג שיהי' כמה שיותר מהר.

ובפרט כאשר יודע את פס"ד הרמב"ם⁸ – שהעולם הוא שקול ובפעולה אחת יכול להכריע את כל העולם לכף זכות, אזי החשבון הנ"ל הוא לא רק כדי למהר את הגאולה, אלא יתכן שע"י פעולה אחת הוא יביא 'על המקום' את הגאולה! ולכן, בודאי שיש לפעול ללא הרף, לצאת ממצרים ולהגיע לירדן ירחו.

והקב"ה יתן ש"יהפכו ימים אלה⁹ לששון ולשמחה¹⁰, במהרה בימינו.

(משיחת ש"פ מטות, מבה"ז מנ"א ה'תשי"ד - בלתי מוגה)

(6) ראה לקו"ת מסעי פט, ב.

(7) שבועות לט, א.

(8) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(9) ע"פ ירמ' לא, יב.

(10) זכרי' ח, יט. הובא ברמב"ם סוף הל' תעניות.

(1) מסעי פח, ג.

(2) מסעי לג, ג-ה.

(3) ס"פ מסעי.

(4) תהלים קלט, טז. וראה לקו"ת שלח נב, א. סה"מ

ה'ש"ית ע' 125.

(5) סנהדרין צג, ב.

עולם לו, א"ת הליכות אלא הלכות", שע"י לימוד התורה (הלכות) נעשים בעה"ב על העולם, עד שמביאים – בהיותו לומד הלכות כפשוטו, יהודי בריא בגשמיות – לעולמך תראה **בחיידך** דוקא "עולם הבא" בפועל (כולל – גילוי עולם התחי), בגאולה האמיתית והשלימה.

ולהוסיף: תוס' על אתר מפרש "אית ספרים דלא גרסינן לי", מיהו בפירוש רש"י איתא, ור"ת הגיהו⁸ בספרו וכן נראה דאידי דאירי לעיל בהלכתא, מייתי לה לסיים בדבר טוב כו', שכן מצינו בבניאים הראשונים שסיימו דבריהן בדברי שבח ותנחומין, שמזה רואים את ענין השלום בתורה בין רש"י ותוספות (הגם שברוב המקומות יש חילוק ביניהם עד שבכמה מקומות שמחלוקת ביניהם)⁹, ז.א. שנעשה שלום במקום של מחלוקת. וזה גם מתאים ומרומז בסיום דברי התוס' – "לסיים בדבר טוב כו' בדברי שבח ותנחומין", שנחמה מורה על המעלה דאתהפכא.

הילד צריך להישאר שלם

ג. ועוד והוא העיקר: לאחרי כל הדיבורים והסברים וכו' – בנ"י מוכנים לה"רכוש גדול" שבא על-ידי אריכות הגלות¹⁰, למעלה מ-1900 שנה, והרי בודאי כבר הגיע הזמן, שמתקיים **בפשטות** – שזהו תוכן כל הלכה – הפס"ד הלכה העיקרית (של "כל השונה הלכות") – שהגאולה באה תיכף ומיד ממש,

ולפני זה מתגלה איך שמטרת ענין הגלות הוא רק בכדי להוסיף שלימות בבני, ע"ד הפס"ד של שלמה המלך¹¹ בנוגע לב' נשים שכל אחת מהן טענה כי הילד שייך לה – שהילד, "נער ישראל ואוהבהו"¹², צריך להישאר שלם, כל אחד ואחת ממש ממש, וכל הנתנית-מקום לטענה, אפילו קא-סלקא-דעתך בעלמא בזה, שצ"ל ח"ז גזירה על יהודי אחד ויחיד בקצה הארץ ובקצה הגלות, ע"י ענין הגלות, אינה אלא בכדי להוסיף בהילד את המעלה דאתהפכא מגולה לגאולה שנפעלת עי"ז – ע"ד לאתבא צדיקא בתיובתא, שגם הילד האחד והשלם יש בו ב' המעלות של עבודת הצדיק ועבודת התשובה, ועוד וגם זה עיקר – שע"י הטענה יוצא-לאור הפס"ד וביורו ש"תנו לה הילוד החי גו' היא אמו", שכל בני – טף נשים ואנשים – בנים אתם להוי' אלקיכם¹³, להקב"ה,

וכל בני, בשלימות, נשמות בגופים, יוצאים מהגלות, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש, ויוצאים מהגלות בריקוד – מתוך שמחה וטוב לבב. (משיחת ש"פ מטות-מסעי, מבה"ח מנחם-אב ה'תש"נ – בלתי מוגה, תרגום מאידית)

7) ברכות יז, א. וראה תניא פי"ד.	10) ראה ברכות ט, ריש ע"ב.
8) וי"ל, כי ר"ת הי' נכדו של רש"י, ונאמר "עטרת זקנים בני בנים", ולכן "בכחו" להגי' דברי רש"י.	11) מלכים-א, ג טז ואילך.
9) ולהעיר מהר"ת בכ"מ גפ"ת, גמרא פירוש רש"י* תוספות, היינו שתוס' הוא פירוש ובפ"ע מפרש"י.	12) הושע יא, א.
	13) ראה יד, א.

(* וי"ל שרש"י נדמו באות פ' (ר"ת פירושו) ולא ר' (ר"ת רש"י) וכי"ב, כי ענינו של פרש"י הוא פירוש סתם – (הפשוט) בגמרא.

ויש לומר, שזהו הטעם שמשה רבינו נתן חלק³ בעבר הירדן לחצי שבט מנשה, כי הענין של עבר הירדן הוא מעין **ודוגמא** לענין של "ירחיב ה"א את גבולך", וזהו הוספה ב"גבולך". שכן אפילו לפי הדיעות⁵⁴ שגם עבר הירדן נכלל בארצות שהובטחו לאברהם בברית בין הבתרים – אבל זוהי הוספה על "ארץ כנען לגבולותי"⁵⁵ (כפי שנמנו בפרשת מסעי⁵⁶) – בדוגמת "ירחיב ה"א את גבולך".

[ובפרט, שנוסף לזה שגם ארץ קיני קניזי וקדמוני – אדום מואב ועמון⁵⁷ – הם (בובסמיכות ל) עבר הירדן⁵⁸ – הכיבוש של ארץ סיחון ועוג כלל חלק מארץ עמון ומואב, כמחז"ל⁵⁹ "עמון ומואב טיהרו בסיחון".]

וי"ל שזהו חילוק עיקרי בין נחלת בני גד ובני ראובן ונחלת חצי שבט מנשה:

הנחלה של בני גד ובני ראובן בעבר הירדן היא (א) באה מצד הבקשה שלהם, (ב) מחמת זה ש"חבבו את ממונם" ו(ג) באופן שלשם כך הם היו מוכנים לוותר על חלקם בארץ "אשר נתן להם"¹².

משא"כ בנוגע לחצי שבט מנשה הי' זה באופן הפכי – את החלק בעבר הירדן נתן להם משה רבינו, ועי"ז ירושת הארץ בביאה

54) ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך א"י (ע' רה-רו) וש"ג. לקו"ש חי"ג ע' 125 הערה 20 (וש"ג).

55) ל' הכתוב - מסעי לד, ב. 56) שם, ג ואילך.

57) רש"י לך טו, יט (מב"ר שם). רש"י דברים ב, ה. וראה ב"ב שם (וברשב"ם שם ד"ה תניא). ועוד. וראה ד"ה אל תצר לאדאמ"צ שם ע' יוד ואילך (וראה בהנסמן בתחילת המאמר שם). - הדיעות בזה ראה אנציקלופדי' תלמודית שם. וש"ג.

58) ראה רמב"ן חוקת (כא, כא) הטעם שרצה משה להשאיר ארץ סיחון ועוג חרבה - כי "משה הי' יודע כי ישראל עתה לא יכבשו כל עשרה עממים והי' חפץ שיהי' כל רכושם מעבר לירדן כו" - ולהעיר מד"ה אל תצר שם ע' יא (בהמשך למ"ש שם שארץ מואב לא נחשב בכלל א"י) "כמ"ש בספרי (תבא כו, ג) אשר ה' נותן פרט לעבר הירדן שנטלת מעצמך כו" -

59) גיטין לח, א. וש"ג. רש"י חקת כא, כו.

הראשונה היתה מעין ודוגמא לירושת הארץ לעת⁶⁰!

ומהאי טעמא נתן זאת משה רבינו דוקא באופן ש"חציו בעבר הירדן וחציו בארץ כנען"²¹ – להדגיש, שאצל מנשה לא הי' זה ענין של ויתור ח"ו על נחלה בא"י – שכן להם יש חלק בא"י⁶¹ – אלא זהו דוגמא לירושת הארץ לעת"ל שתהי' באופן של "נחלק לשנים": חלק מעם ישראל יהיו בארץ שבעה עממין וחלק – בארץ קיני קניזי וקדמוני.

ה. עפ"ז גם יובן מדוע בחר משה לתת חלק בעבר הירדן דוקא ל(חציו) שבט מנשה:

שבט מנשה התייחד בחיבה יתירה לארץ ישראל. כפי שרואים זאת (לפנ"ז בחומש⁶²) מהסיפור על בנות צלפחד ("למשפחות מנשה בן יוסף"), שחיבת הארץ⁶³ שלהם היתה עד כדי כך, עד – "ותעמודנה לפני משה . . . וכל העדה גו"⁶⁴ (היפך לכאורה מהנהגה ד"כל כבודה בת מלך פנימה"⁶⁵) ותבעו "תנה לנו אחוזה"⁶⁶. והרגש זה אצל בנות צלפחד הגיע מצד חיבת הארץ של שבט מנשה בכלל⁶⁷ כפי שמצינו בקרבן מנשה בחנוכת המזבח, שכו"כ פרטים היו קשרים עם נטילת חלק בארץ (כנ"ל סעיף ב).

60) להעיר מילקוט דוד פרשתנו (בשם מפרשים) דנתינת עבר הירדן ("חלק משאר האומות") לבני גד ובני ראובן היתה "התחלה על לעתיד" כאשר בני' יזכו "לירש את כל העולם". וראה סה"ש תש"נ ח"ב ע' 545 ואילך.

61) ואדרבה - רובם נחלו בארץ (רמב"ן פרשתנו שם, לג). - ולהעיר מש"ך עה"ת פשתנו כאן ש"בנות החצי בא"י הם נשואות לאלו שבעבר הירדן כו" -

62) פינחס כז, א ואילך.

63) רש"י שם, א.

64) שם, ב.

65) תהלים מה, יד. הובא ברמב"ם הל' אישות פי"ג סה"א.

66) פינחס שם, ד.

67) ולהעיר מפרש"י שם כז, א: יוסף חבב את הארץ . . . בנותיו חבבו כו'. - ומזה מובן, שאצלן היתה חיבת הארץ יותר משאר נשי ישראל, אף שכולן "היו מחבבות את הארץ" (רש"י שם כז, סד).

אינו יכול להשלים עם הגלות, אלא הוא נמצא בתשוקה תמידית לחזור לבית אביו].

ומאחר שהמצב האמיתי של ההימצאות ב"בית אבי" הוא כאשר נמצאים במצב של גאולה אמיתית (שאינן אחרת גלות), לכן דוקא מנשה קיבל את חלקו בארץ באופן שזה יהי בדוגמא לירושת הארץ לעת"ל.

ז. פ' מטות נקראת תמיד בבין המצרים – ומזה, שענין הנ"ל (שמצד הגעגועים של מנשה לארץ ישראל נתנו לו חלק בארץ בדוגמת ירושת הארץ לעת"ל) יש לזה שייכות מיוחדת לזמן זה:

בין המצרים הוא זמן האבילות על התחלת החורבן והגלות בכלל. ותנועה זו של להתאבל על החורבן כו' מגיעה מתכלית ההרגש ד"מנשה", שאין יכולים לשכוח על "בית אבי" ונמצאים בגעגועים תמידיים לחזור (לירושת) הארץ כו'.

ו"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה"⁷³ – כי, כנ"ל, האבילות גופא מבטאת את הגעגועים והתשוקה לירושלים, ולכן אבינו שבשמים ממלא את געגועי הבן והוא "זוכה ורואה בשמחתה",

בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים⁷⁴, במהרה בימינו ממש.

(73) תענית ל, ב. ב"ב ס, סע"ב.

(74) זכר' ת, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.

ומאחר ששבט מנשה הצטיין בענין חיבת הארץ – בחר בו משה רבינו, שבחלקו בארץ יבטא ה"מעין ודוגמא" של ירושת הארץ לעת"ל.

ו. ויש להוסיף ביאור בזה – ע"פ המדובר כמה פעמים⁶⁸ בנוגע לתוכן הרוחני של עבודת מנשה, כמרומו בשמו "מנשה" – על שם "כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי"⁶⁹: שמו מזכיר ומבהיר שהוא נמצא במקום שגורם לשכוח "את כל בית אבי" וזה גופא יוצר בו את התנועה של עזיבה, "קפיצה"⁷⁰ ממצב זה – שתהי' לו תשוקה והחלטה שלא לשכוח, אלא להיות קשור לבית אבי.

הענין בעבודה הרוחנית: כאשר היהודי נמצא בגלות מזכירה לו הגלות תמיד שהוא נמצא במצב שיכול לגרום לשכוח את "בית אבי", וזה גופא פועל שהוא לא ישכח, הוא מרגיש שאין זה המקום שלו, מקומו הוא בבית אביו המלך⁷¹.

[שזהו החילוק בין אפרים ומנשה: אפרים – ע"ש "כי הפרני אלקים בארץ עניי"⁷² – מורה על העילוי ("הפרני") הנעשה ע"י העבודה (בועם) חשך הגלות ("ארץ עניי"); משא"כ ענינו של מנשה הוא, להיפך, שהוא

(68) לקו"ש חט"ו ע' 433 ואילך. ח"כ ע' 241 ואילך.

(69) מקץ מא, נא.

(70) שזהו הפירוש דשם מנשה - כי נשני גו' (רש"י וישלח לב, לג. וראה לקו"ש חט"ו שם הערה 13).

(71) ראה ברכות ג, סע"א.

(72) מקץ שם, נב.

ע"י הוספה בתומ"צ יבטלו לגמרי את הגלות

א. שלושת השבועות מחזקים ומעוררים כל יהודי, שאריכות הגלות צריכה להביא, לא לידי יאוש ח"ו, כי-אם אדרבה – להכרה בעלי' הנפלאה ("געוואלדיקער געוואלד למעליותא) עלי'") שתהי' כתוצאה מהגלות¹.

וההכרה בזה צריכה להתבטאות בפועל בתוספת חיזוק אצל כאו"א בכל עניני תורה ומצוות (אלה המצוות גו'), והוספה שלא ע"ד הרגיל (לעומת הירידה שלא ע"ד הרגיל של שלושת השבועות ושל גלות זו הארוכה), בידיעה כי אין מה להתפעל מחושך הגלות, ואדרבה – ע"י הוספה בתומ"צ יבטלו לגמרי את הגלות, ויביאו את הגאולה האמיתית והשלימה.

והיות שאין אתנו יודע עד מה² (בהגלות), הדבר שידוע כן – שצריך להתווסף ענין מסויים בתומ"צ שעד-עתה לא נעשה עדיין, ולכן צריך להשתדל להוסיף בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור בכל אופן האפשרי, אולי תהי' השתדלות זו הדבר שיכריע את קו המאזנים לכף זכות ויביא תשועה והצלה לו ולכל העולם כולו (כפס"ד הרמב"ם הידוע³).

כולל ובמיוחד – הפעולות ב"פיוצו מעיינותיך חוצה", גילוי המעיינות גם במקום שהוא חוץ ממקום המעיינות, מקום שע"פ טבע אין לו (מצ"ע) שום שייכות עם מעיינות, להביא גם לשם את המעיינות עצמן באופן דיפוצו; שע"יז אתי מר דא מלכא משיחא⁴.

ב. בין הענינים שהזמן גרמא שיכולים וצריכים להוסיף בימים אלה (כמדובר כמ"פ): בתשעת הימים (מראש חודש מנחם אב עד תשעה באב, ועד בכלל) יעשו סיומים במסכתות הש"ס וכדאי לפרסם זאת בכל מקום האפשרי.

אשר, על-ידי עשיית "סיום" בתורה, נעשה "סיום" מכל הענינים בעולם, כולל גם ובעיקר – סיום הגלות, מתחיל מסיום על "גלות" שבתורה, הספיקות ומחלוקות בתורה (שנוצרים "מסטרד דרע"5), וע"יז – סיום הגלות כפשוטה.

[ולהוסיף, שענין זה מרומז בתחלת וסיום הש"ס: "מאימתי קורין את שמע בערבין", שבה"ערבין" דגלות ישנה (הקריאה) הגילוי דקריאת שמע, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, וזה נפעל ע"י "מאימתי" מלשון אימה ויראה (כפירוש רב אברהם המלאך⁶). ומזה באים לסיום הש"ס – "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר הליכות

(3) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(4) אגה"ק הידועה דהבעש"ט – נדפסה בס' כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

(5) לשון הרעיא מהימנא (זח"ג קכד, ב). הובא באגה"ק סכ"ו.

(6) ראה סה"ש תש"ד ע' 66.

(1) וכמרומו גם בשבת מברכים מנחם-אב, שנקרא "מנחם אב" (ולא אב מנחם), אף שהשם בתורה הוא "אב" ("ומנחם" הוספה לאחרי זה) – כי העיקר הוא מנחם, הנחמה על הגלות, והמנחם הוא ע"י אב, אב (מקור) הרחמים. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 214 ואילך.

(2) תהלים עד, ט.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות האשה רייזל פרומא בת חי' רחל שתחי'

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

ובתם רחל בת חיה מושקא שתחי'

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו